

Emlékezés a Somogyi-könyvtár centenáriumán

Budapesten, az Országos Széchényi Könyvtár dísztermében emlékülést rendez a Magyar Könyvtárosok Egyesületének könyv- és könyvtártörténeti bizottsága — a szegedi Somogyi-könyvtár megnyitásának 100. évfordulója alkalmából. A ma, szerdán délután fél 3-kor kezdődő ülésen 4 előadást tartanak: Tóth Béla igazgató A Somogyi-könyvtár 100 éve címmel, Péter László, tudományos tanácsadó A Somogyi-könyvtár szerepe Szeged művelődéstörténetében címmel. Az alapító Somogyi Károlyról Beke Margit, az esztergomi Prímási Levéltár igazgatója beszél; Fülöp Géza, az ELTE könyvtartudományi tanszékének docense a hazai városi könyvtárügy korabeli helyzetéről tájékoztat.

Az emlékülés helyszínén (VIII. Pollack Mihály tér 10.) kiállítás nyílik a Somogyi-könyvtárról. Megalakul a magyarországi százéves közművelődési könyvtárak közössége, a „Százévesek klubja” is.

Irodalmi est Szelesi Zoltán

Neves magyar és román előadóművészek fellépésével hétfőn a két ország rádiójának közös rendezésében irodalmi estet tartottak Bukarestben Babits Mihály és Juhász Gyula születésének századik évfordulója alkalmából. A román rádió mintegy ezerszemélyes koncerttermében megtartott centenáriumi esten megjelent dr. Kiss Kálmán, a Magyar Rádió elnökhelyettese és Gheorghe Atanasiu, a román rádió és televízió vezérigazgató-helyettese, valamint Barity Miklós bukaresti magyar nagykövet is.

A több száz főnyi hallgatóság előtt Babits Mihály és Juhász Gyula munkásságáról szóló bevezetőt olvastak fel magyar és román nyelven, majd a két költő húsz verse hangzott el románul és magyarul.

Penna és paletta

Juhász Gyula a művészet vonzásában

2. Az „edeni művészet” felé való vágyakozását sugallja a *Pogány öröme* (1907) c. verse is, amelyben a görög szobrok, az antik világ benne élő harmóniájával próbál védekezni az őt körülzáró magány és kilátástalanság gyötrelmeivel szemben. Ekkor írta a *Szép csöndesen* (1907) c. nosztalgikus hangú költeményét, melynek egyik címváltozata *El Cytherebe* (1908), Watteau ismert festményének, az „Indulás Cytherebe” c. művének elnevezésével rokon. A nagy francia szobrász, Meunier (1907) nevét viselő versében, a sötét tárnákban dolgozó bányászok — művész által tükröztetett — heroizmusát csodálja meg. De a „titáni munkások”-ban itéletesen önmagát és küzdelmének hiábavalóságát is látja. A *Primitiva* (1907) c. verse, melyet *Egy Gauguin-kép* alá szánt, fejezi ki talán leginkább Juhász menekülési vágyát a számára szellemi rabságot jelentő máramaroszigeti és — lévai tartózkodásából. Költeményének két utolsó sora eként szól:

...Ó táj. Tahiti, Citere,
Álmatlan álmom szigete,
Ó vágyam ligete;

Szent televény, velem
[rokon,
Be jó volna, túl gondokon
Heverni a homokon!]

E versének élményalapjával szolgált, hogy 1907 májusában alkalma nyílt a Nemzeti Szalonban akkor megrendezett Gauguin-kiállítást megtekintenie. Ennek kapcsán *Gauguin* (1907) címmel a Máramarosmegye oldalain méltató hangú cikket is írt a kiváló francia festő budapesti tárlatáról.

A „Pece-parti Párizs”-ban

Művészeti témájú költeményeinek gazdag sorozatát Juhász Gyula 1908-tól Nagyváradon (Oradea) folytatta tovább, ahol az ottani premontrai gimnáziumban tanított. A huszonöt éves

poéta ebben a soknemzeti, élénk kultúrájú és virágzó kereskedelmi városban olyan eleven irodalmi és művészeti légkörbe került, mely ösztönző erejével eddig nem tapasztalt munkakedvet szított fel benne. Itt találkozott több alkalommal *Ady Endrével* és innen levelezett — az idén novemberben szintén száz esztendeje született — *Babits Mihállyal* is. Az ebben a városban töltött három és fél év alatt mélyült el a kapcsolata, a festményekkel itt szereplő *Márfy Ödönnel* és *Rippl-Rónai Józseffel*, valamint a barátjává lett *Gulácsy Lajossal*.

Juhász Váradon töltött éveiben — 1908/1911 között — írott művészeti versei közül megemlítiük a *Himnusz egy csonka Vénuszhoz* (1908), majd az ezt követő *Görög elégia*, *Gemmák és Hermák*, továbbá a *Ilaldokló Gallus* (1909) és az *Egy antik márvány torzoiára* (1910) c. költeményeit. Először ekkor — s majd aztán később is — jelentek meg az olasz kora- és érett reneszánsz művészet alkotásait csodáló és mestereire főltekintő versei, mint a *Beato Angelico*, s a *Giorgio-ne* (1909) c. költeményei. Nőideálját is Leonardo da Vinci Mona Lisá-jában véli megtalálni, melyet a *Gioconda* (1910) c. versének alábbi néhány sora is tükröz:

...Egy napon idegen jött
[messze tájról,
Talán Rómából, talán
[Umbriából,
Gioconda jött, miként ha
[keretéből
Kilépne, Lionardo
[remekéből.
A homlokán rubintos
[aranyák,
Szemében a titok. Az
[ajka ég
S rejtelmes mosolyával
[szólni kezd: ...

Juhász Gyula váradai éve alatt hozta létre — többek között — a *Noa-Noa* (1908), (1909) és az *Ezek anyám*... (1910) c. verseit. Az utóbbiban felidézte Segantini egyik alpesi tájképét is, melyet magáénak vallott. A

mozgalmas irodalmi és művészeti életű Nagyváradon számos érdekes kiállítást hoztak létre, főleg budapesti festők alkotásaiból. E tárlatokat gyakran sikeres matinékkal kötétkék össze, melyeken a költő is szerepelt.

1911 februárjában a várad-i premontraiak felmondták Juhász Gyulának a náluk betöltött gimnáziumi tanári állását. A költő ennek folytán kénytelen volt az ösztönző szellemű Nagyváradtól megválni, és 1911 őszétől — 1913 tavaszáig, a távol eső Morva-parti kisvárosban, Szokolcán (Skalice) tanítani. Ekkori versei közül megemlítiük az *igy szólt Michelangelo* és a *Sandro Botticelli* (*Savonarola halála után*) c. 1913-ban írt költeményeit, melyekben nemcsak a két nagy reneszánsz művész vívódása érződik, de soraiban az őt fojtogató kétségbeesés is hangot kap.

Alföldi mesterek között

Szegedi barátainak közbenjárására, a két évi szabolcai magány után Juhász, a szülőhelyéhez közel eső Makón kapott elhelyezést, ahol az ottani főgimnáziumban taníthatott. A kedvező környezet és az e tájon élő alföldi mesterek, mint többek között: *Tornyai János*, *Endre Béla*, *Pásztor János* és a műbarát *Espersit Jánossal* alakult ki bensőséges viszonya. Jól tükrözi ezt az *Olvadáskor* (1914) c. költeménye, melyet festőbarátjának *Endre Béla képe alá* szánt:

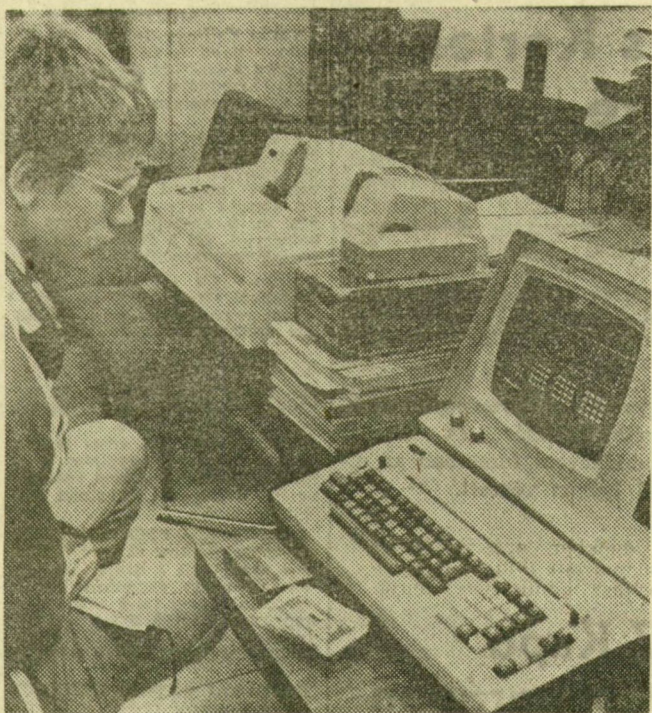
Jön a tavasz már.
[A magyar tavasz,
A hallgató hó olvadásá
[fog.
A vén magyar nap áldott
[hót nyilaz,
A Tisza indul, most
[vagyázatok!...

(Folytatjuk.)

Segítő- és játszótárs

Ankét a személyi számítógépekről

Személyi számítógép alkalmazások címmel ankétot rendeztek tegnap, kedden Szegeden a Technika Házában. A rendezvényt dr. Hunya Péter, a Számítástechnikai Koordinációs Bizottság elnöke nyitotta meg. A programban kilenc előadás szerepelt. Az előadók több fajta személyi számítógép alkalmazási lehetőséget ismertettek a kutatás, az oktatás különböző területein, valamint a gazdálkodó egységek munkájában. Az érdeklődők működés közben ismerkedhettek a gépekkel. Ismét sikert aratott a sokféle játékprogram is — lövész, repülőgépvadászat, galaktikus háború...

Az első számítógépeket a második világháború után készítették el. Megalkotásukhoz szükség volt a matematika és a technikai eszközök évszázadok óta tartó fejlődésére. Az elmúlt negyven év során óriási mértékben megnövekedett a számítógépek kapacitása és teljesítménye, hallhatatlanul megnőtt az intelligencia-szint, ugyanakkor csökkent a gépek nagysága. Napjainkban egyre bővül a felhasználók köre, a következő évtizedekben Magyarországon is minden ember napról napra valamilyen módon kapcsolatba kerül ezekkel a berendezésekkel.

A személyi számítógépek piacra kerülése nem tette feleslegessé sem a zsebkalkulátorok, sem a számítógép-hálózatok működését, megjelenésükkel bővült az eszközpark. Az alkalmazásnál rendkívül fontos a feladatok elvégzésére legmegfelelőbb gépfajta kiválasztása.

Az utóbbi időben néhány intézménynél mintha személyi számítógép vásárlási láz jelentkezne. Csábító az alapegység rendkívül alacsony ára (például a ZX-81 típusnál mindössze 16 ezer forint). Ahhoz, hogy a gépet megfelelő módon lehessen használni, kiegészítő berendezésekre is szükség van, és ez jelentősen megemeli a költségeket. (Például egy jó klaviatúra ára meg egyezik az alapgépével.)

Jelenleg a személyi számítógépek egy részét nyugati importból szerezhetjük be. Fejlődik a hazai gyártás is, ám ennek költségeit emeli, hogy import alkatrészeket alapul. Ez a két forrás nem elegendő, hogy a kívánatos mértékben terjedjenek el a legújabb fajta „gondolkodó” gének, ezért új beszerzési lehetőségeket kell keresni.

A várható tömeges elterjedést meg kell előznie az alkalmazók felkészítésének. Ma hazánkban kevés ezen a területen a szakember. A hírverések, kiállítások, be-

mutatók erre a területre irányíthatják a figyelmet, de a szakmai oktatást nem pótolhatják. A személyi számítógépek használatát legalább az általános iskola felső tagozatában tanítani kellene. A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola máris szervez a számítástechnikába bevezető szakköröket a gyakorló iskola diákjainak. Ma már minden középiskolának van személyi számítógépe, a közeljövőben újabb berendezések érkeznek a gimnáziumokba és a szak-középiskolákba. A Déri szakközépiskola technikusvizsgára készülő ötödéves diákjai számára a számítástechnika a tananyag szerkesztésének része. Akik tíz-tizenöt évesen találkoznak először a számítógépekkel, másképp viszonyulnak hozzájuk, számukra nem távoli misztikum a számítástechnika, hanem a mindennapi élet része.

Napjainkban két kategóriába kezd elkülönülni a személyi számítógépeknek. A professzionális típus magasabb igények kielégítésére alkalmas, lényegesen nagyobb a teljesítménye és a működési megbízhatósága. A ténylegesen személyi feladatokat segítő gépek lényegesen kevesebbet tudnak, de az áruk is tízezer a professzionális gépekénél.

A Technika Házában tartott bemutatóon is ötletesebbnél ötletesebb játékiprogramokat próbálhattak ki az érdeklődők. A gép ideális játszótárs, nem veszekszik; korrekt, erőt próbáló koncentrációt igényel partnerétől. A játékprogramok csak melléktermékek. A személyi számítógépek igazán a mechanikus, monoton feladatok átvállalásával, problémák megoldásával segíthetik az embert.

B. I.

Közgazdasági napok '83

A VI. Csongrád megyei közgazdasági napok keretében ma, szerdán délelőtt 10 óra 30 perckor a MÁV Igazgatóság második emeleti tanácstermében dr. Kisbalázs Péter a vasút gazdálkodásának időszerű kérdéseit elemzi. Délután kettőkor két előadás kezdődik. Az SZMT székházának földszinti előadótermében Bukta László, a SZOT osztályvezetője aktuális bér- és jövedelempolitikai kérdésekről tart előadást. Ugyancsak 2 órakor kezdődik az MTESZ-székház második emeleti termében az az előadás, amelyben dr.

Kostyál Rezső szól a mezőgazdaságban a szabályozórendszer továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatokról. Az MTESZ-székházban lesz az a rendezvény is, amelynek címe: *Werner és egyéb szervezési tapasztalatok kicserélése*. Időpontja: 14 óra 30 perc. Az előadó: Horváth György.

Csütörtökön három előadással folytatódik a rendezvénysorozat. Délelőtt fél 11 órakor az MKT-klubban (Londoni körút 13.) Szalóki György a fizikai munkák besorolási rendszerének várható változásait ismerteti. A

két délutáni rendezvényre a Technika Házában kerül sor. Az 1984-ben végrehajtandó szabályozó módosításokról tart előadást 14 órakor a 7-es teremben dr. Radnóti János, az Állami Fejlesztési Bank igazgatója. A fűszerpaprika-kutatás, -feldolgozás és az értékesítés integrációja a tárgya ehnek a tájékoztatónak, amelyet Nagy István tart 15 órakor a 16-os teremben. — Dr. Bácskai Tamásnak, a Magyar Nemzeti Bank igazgatójának szerdára hirdetett előadása elmarad, a tájékoztatót december 7-én, szerdán 14 órakor tartják meg.

Az ajtófélfá elrothadt, a lámpákból víz folyik

Költözik a bölcsőde

A lakótelep közepén, a Tiszától és minden tavaszkától távol négy éve vízközelben éltek a Hajlat utcai (Tarján IV-es) bölcsőde kislakói és dolgozói. Szorgos kezek nem teremtettek panaszot az udvarra, még csak uszoda sincs a közelben, eső után a „beépített mennyezeti zuhanyoztatókból” hullt a zápor. A tetőfedő, előre-gyártott elemek eresztékein át szabad utat kapott az esővíz és a hől az osztályokba, kézmosóba, kocsitárolóba, gazdasági helyiségekbe.

Az apróságok négy terme közül háromban öszi-téli reggeleken és alkonyat után zseblámpás-gyertyás jó tündérajtszottak a gondozónők. Ezekben a szobákban ki kellett kapcsolni az áramot, mert a nedvesség a falak minden részére elvezetett az elektromosságot. Bár, egyszerű fizikai törvény, hogy a víz jó vezető lehet, de ezt megérteni hároméves kor előtt elég nehéz, és egyáltalán nem mindennapos, hogy az alig totyogó emberpalántának sokszor pihentető támasztékot nyújtó falonfalban víz — és áram — folyik.

Nagyobb esők idején, borongós délutánokon az altatásnál a gondozók az „egy sor ágy, egy sor vödör” szisztémát alkalmazták, és miután elfújták a gyertyát, a sűrűn hulló cseppek dörömbölték a csendben az altatózenét. A vetemedett oldalú, hullámos polcos szekrények rég nem hasonlítanak hét évvel ezelőtti önmagukra.

Mert mindössze hét éve avatták a bölcsődét, 1979-ben már karbantartókért kilincseltek az üzemeltetők, akkor kezdődött a beázás. A jótállásos javításokat egy ideig csak-csak elvégezte a DELEP. Amikor a szakértő megállapította, hogy a tető teljes átépítését el kell végezni, a vállalat az ideigle-

nes javításokkal is leállt. A átépítés ára körülbelül 2 és fél millió forint. (Csak összehasonlításképpen: A Hétben bemutatott, nagy vihart kavart építészeti műhiba, a Komjádi-uszoda acélszerkezeti hibájának korrigálása 1,5 millióba került.)

Ki fizesse a javítást? Erről folyt a per évekken keresztül. A DELEP azzal védekezett, hogy az építéskor használt tetőszigetelési módszer akkor a legkorszerűbb volt, ezért szerinte minden további költséget az üzemeltetőnek, a városi tanácsnak kell fedezni. Az építő végül elvesztette a pert.

Ez év nyarán kifestették a bölcsődét, mert a KOJAL csak ezzel a feltétellel engedélyezte az üzemelését, hogy a Volt ajtószárfa, aminek tövét nem fogta be a festék, ennyire rothadt épületfát, zsúptetős, vályogfalas, két-száz éves épületekben is ritkán látni. Hogy mekkora a kár az elektromos vezetékekben, azt későbbi vizsgálatok állapítják majd meg. Ezen a héten költözik a Hajlat utcai bölcsőde az időközben megüresedett tarjáni ötös számú bölcsőde épületébe. Költöztek volna már hetekkel előbb, de meg kellett várni, míg a DELEP az új helyen megszűnteti a beázást.

Bóle István